

$E = mc^2$ sau Einstein reinterpretat în cheie muzicală

prof.univ.dr. Dan Dediu, rector al UNMB

Celebra ecuație a lui Albert Einstein are zile grele: împânzește cărți, studii și articole, romane, ne zâmbește obraznic de pe imprimeul tricourilor sau al rucsacelor (acompaniată, de cele mai multe ori, de imaginea hilară a lui Einstein cu limba scoasă, gest hotărât, dar totodată deconcertant și intrigant, imposibil de interpretat pozitiv sau negativ datorită lipsei contextului), apare în campanii publicitare, în desene animate, în mesajele *graffiti* de pe clădiri și pe abțibilduri lipite în cele mai varii locuri: în closete, în *mall*-uri, în autobuze, în trenuri sau în metrou. Toată lumea cultivată știe, mai mult sau mai puțin, că E este energia, m semnifică masa, iar c - constanta fizică a vitezei luminii. Mai presus de toate, toată lumea știe că e o ecuație, o formulă matematică. Formulele matematice implică însă, de multe ori, lucrul cu necunoscutul. În matematică, necunoscutul este însă de genul feminin și i se spune *necunoscută*.

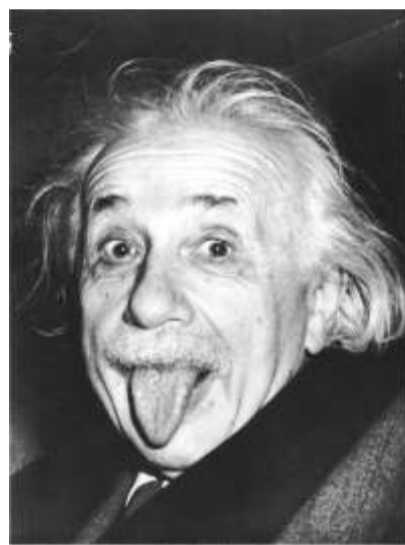
Știm ceva și trebuie să aflăm altceva. Greutatea unei ecuații se ierarhizează în funcție de cantitatea de necunoscute: cu cât avem mai multe necunoscute, cu atât ecuația este mai dificilă. Acest lucru este valabil și pentru viața de zi cu zi.

Bunăoară, în cazul unei reviste noi. O revistă nouă este întotdeauna o mare necunoscută. Sau, altfel spus, o revistă nouă poate fi imaginată ca o „mare agitată” de necunoscute. Acestea se manifestă prin întrebări legitime, ce reprezintă fundamentele demersului jurnalistic: Ce vrem să scriem în ea? Cum scriem: folosim un limbaj specializat sau unul deschis, cotidian? Care va fi formatul? Câte pagini va avea? Este nevoie de ea? Cui se adresează? Care este publicul „țintă”? Ce teme se abordează? Cine scrie? Cum omogenizăm conținutul? Care este „ritmul” tehnoredactării: alert, elegant, conservator? Pozele sunt color? La ce rezoluție? Etc.

Cu atât mai mult, o revistă a Universității Naționale de Muzică din București trebuie să înfrunte dintru început două mari necunoscute sau, dacă vreți, două „mări”, chiar „ocean” de asemenea necunoscute: într-o primă etapă va trebui să definească exact *la ce folosește*. Aici există un singur răspuns valabil: *ne folosește la comunicare*. Între noi și în afara noastră.

Într-o a doua etapă va trebui să găsească răspunsul la întrebări sau exclamații mai mult sau mai puțin binevoitoare, ce se vor ivi la tot pasul. Acestora va trebui să li se răspundă cu multă seriozitate și tact.

Iată câteva mostre de asemenea „ghimpi”: Cine scrie aici? De ce? De ce se numește „Acord”? De ce nu „Arpegiu” sau „Solfegiu”? Ce se scrie în ea? Cine are nevoie de așa ceva? Țara piere și baba se piaptână, revistă ne trebuie nouă?!? Timp, nervi, hârtie și toner – risipite în van!

Desigur, nici umoarea temperată nu este exclusă de la masa jocului răspunsurilor la aceste întrebări. De aceea, poate că, într-un puseu de reinterpretare (aventurist)-simbolică, vom putea pune în fața celor ce vor întreba pe un ton cioranian ce parafrazează celebrul „À quoi bon de quitter Coasta Boacii?” și-l transformă în „La ce bun să părăsești inerția de a nu face o revistă?”, o simplă ecuație: $E = mc^2$.

Pentru cei care vor să știe mai multe despre puterea acestei ecuații, o descifrăm cu cele trei chei ale noastre, ale muzicienilor din UNMB: *profesionalism, armonie și idei*:

profesionalism

Excelență = (Merit x Calitate)²

armonie

Echilibru = (Măsură x Colaborare)²

idei

Efervescență = (Muncă x Creativitate)²

Umberto Eco spune undeva: „Cărțile îmbătrânesc. Unele îmbătrânesc frumos, altele nu.” Eu pot adăuga: revistele îmbătrânesc și mai repede decât cărțile. Deci frumusețea sau urâtenia lor se relevă mult mai repede. Metabolismul lor este, pur și simplu, foarte rapid, iar existența le este extrem de expusă și periclitată de felurile meandre ale cotidianului.

Drept urmare, îi urez revistei „ACORD” să îmbătrânească rapid și sigur. Pentru că știu că oricum, dacă-i este dat să îmbătrânească, o va face frumos. Pur și simplu, este pe mâini bune.

SUMAR

STRATEGII UNIVERSITARE

Pe neobservate te înveți să observi: interviu cu Dana Borșan, prorector al Facultății de Interpretare Muzicală (pagina 2)

PALMARES

Premiu internațional pentru cercetare muzicologică românească (pagina 3)

POLEMICI

Despre etica cercetării și plagiat: dialog cu Olgața Lupu (pagina 4)

VIVAT

Grigore Constantinescu, un portret cu muzică (pagina 6)

GAUDEAMUS

(pagina 8)

Revistele UNMB

conf. univ. dr. Tatiana Noia

La începutul anului universitar 2008-2009, conducerea Universității Naționale de Muzică din București a luat hotărârea înființării și publicării a trei reviste în care să se reflecte activitatea pe multiple planuri a comunității noastre academice.

Prima dintre acestea va fi **Revista de Muzicologie**, având drept scop publicarea în limbile engleză, franceză, germană a celor mai valoroase studii de specialitate sub semnătura unor nume de prestigiu internațional ale muzicologiei românești și internaționale.

În același palier al valorificării cercetării științifice a cadrelor universitare și a studenților din UNMB, **Revista Akademos** își propune publicarea comunicărilor susținute în cadrul simpoziunilor și sesiunilor științifice din instituție, seria nouă a revistei sperând să se ridice la înălțimea publicației editate în anii 1996-1997 la Academia de Muzică din București sub coordonarea prestigiosului prof. univ. dr. Grigore Constantinescu.

Cea de a treia publicație, **Acord**, va avea dublul rol de a sintetiza evenimentele importante și de a lua permanent pulsul vieții academice.

Pe neobservate te înveți să observi

A consemnat *asist.univ.drd. Irina Boga*

Irina Boga. Stimată Doamnă Dana Borșan, prorector al Facultății de Interpretare Muzicală, sunteți coordonatorul Consiliului Artistic, un organism nou înființat. Care sunt prerogativele sale?

Dana Borșan. Consiliul artistic este o structură nou creată. Cred că pe timpuri, sunt mai mult decât sigură, pe vremea când eram eu studentă, exista așa ceva.

Pentru prezent, pașii au fost următorii: eu sunt prorectorul care se ocupă cu cercetarea științifică. Creația interpretativă, acum echivalată cercetării științifice, se referă practic la producțiile de scenă... Și astfel am ajuns să mă ocup de stagiunea Universității și, recunosc, mă și interesează. De ani de zile spuneam că o sală atât de bună precum cea a UNMB – cu acustică, cu o poziție excepțională, plasată în mijlocul orașului, ușor accesibilă și acum și dotată cu niște instrumente de cel mai înalt nivel (mă refer la pianul de concert Steinway, orga și clavecinul) – trebuie introdusă în circuitul sălilor de recital și concert ale capitalei.

I.B. Cum e normal!

D.B. Cum e normal, mai ales că în București, și în special în zona centrală, se simte în acest moment lipsa unei săli de recital. Acest lucru cred că se poate realiza în timp și numai crescând calitatea producțiilor noastre. Altfel nu putem să devenim atractivi, interesanți pentru publicul meloman.

I.B. În spiritul promovării calității, este probabil rolul Consiliului Artistic să organizeze stagiunea de concerte în urma unei preselecții...

D.B. Bineînțeles. Și atunci, urmând firul logic al evenimentelor, toate au dus la ideea creării unui organism în care, evident, nu o singură persoană să-și asume responsabilitatea pentru ce se va cânta în stagiune. A fost format astfel acest consiliu artistic, dorindu-se o cât mai mare implicare a cadrelor didactice în viața comunității universitare.

I.B. Am observat deja prezența în stagiune a unor concerte care presupun participarea activă a cadrelor didactice.

D.B. Profesorii dintotdeauna au cântat și e foarte bine așa. Cadrele didactice știu că în acest moment se pune foarte mare preț pe cercetare - ceea ce la interpreți înseamnă de fapt activitatea concertistică. Și atunci fiecare, la nivelul lui, încearcă să aibă cât mai multe prezențe artistice.

I.B. Cu cine lucrați în acest demers?

D.B. Consiliul artistic este format dintr-un număr relativ mic de persoane, pentru că suntem de părere că se lucrează mai bine astfel. Membrii sunt: prof.univ.dr. Valentina Sandu-Dediu, un muzicolog de prestigiu, care are o viziune constructivă asupra stagiunii; am ales apoi un tânăr dirijor - lect.univ.drd. Alexandru Ganea - pentru că am dori ca unul din pilonii constitutivi ai stagiunii să fie reprezentat de concerte simfonice; ceilalți doi membri sunt prof.univ.dr. Steluța Radu și conf.univ.dr. Verona Maier care, prin specificul muncii lor, cunosc foarte mulți studenți de la diverse instrumente, desăvârșind astfel o panoramă valorică cât mai completă asupra nivelului tinerilor.

I.B. Există dificultăți în realizarea selecției? Există un sistem de depunere a cererilor celor doritori de a cânta în stagiune?

D.B. Sigur. Evident, sistemul poate fi perfecționat în timp. Așa cum spune și Valentina Sandu-Dediu, este un an de probă. În mod normal, depunerile cererilor ar trebui încheiate până în vară, pentru ca la începutul anului nou universitar să poată fi elaborat programul stagiunii, împărțit pe sfere de interes și editat. Interesant ar fi să avem și invitați de peste hotare, dar suntem limitați deocamdată de problema fondurilor. Vom încerca totuși să programăm cadrele didactice aflate în vizită academică prin intermediul programelor Erasmus. Din experiența mea de această factură, pot spune că peste tot unde am avut cursuri am fost și invitată, și uneori chiar obligată, să dau și un recital. Pe filiera schimburilor Erasmus am reușit deja să programăm doi foarte mari profesori și instrumentiști din străinătate: pianista Shoushana Rudiakova (o

celebritate în domeniu care susține cursuri de masterat în toată lumea și are nenumărate înregistrări valoroase) și violonistul Yair Kless, profesor la Graz, invitat în juriile celor mai mari concursuri de vioară din lume, dând deopotrivă cursuri de masterat pe 3,4 continente. Cei doi cântă de mult timp împreună și au solicitat să vină în aceeași perioadă pentru a susține cursuri în universitatea noastră. Se profilează astfel ocazia unui recital al acestora împreună, ceea ce ne-a bucurat foarte mult. În aceeași ordine de idei, vom încerca să îi atragem și pe cei care sunt invitați în stagiunile de concert ale capitalei să treacă și pe la noi, însă deocamdată acest lucru nu poate fi realizat decât prin intermediul relațiilor personale, apelând la bunăvoința artiștilor.

I.B. Care este structura stagiunii? Ați imaginat un profil aparte?

D.B. Am conceput stagiunea pe trei paliere orare, ideea pornind tot de la calitate. Seara sunt programate evenimentele deosebite și concertele simfonice, promovând prezența unor nume mari, cu programele speciale; probabil acest tip de eveniment își va desemna locul în general marțea.

Al doilea palier vizează după-amiaza, la ora 4 urmând a avea loc concertele de ținută.

Ora 12 este ora recitalurilor de mai mică anvergură. Noi am pornit, de fapt, de la ideea de a nu refuza pe nimeni, de a lăsa loc tuturor. Speranța mea este ca în timp, studenții care au o pauză la prânz să se întrebe ce concert este la sala Enescu? Și să îl prefere altei activități. Așa este în toate universitățile din lume.

I.B. Există o schiță de program obligatorie la care trebuie să se conformeze participanții?

D.B. Din punct de vedere al programelor, se poartă programele tematice, cu un titlu, care să concentreze tot recitalul sub un simbol. Ne dorim deopotrivă colaborarea între catedre, pentru a organiza recitaluri cât mai atractive pentru public. Și propunerile nu au întârziat să apară, unele chiar foarte interesante.

I.B. Și există răspuns din partea publicului?

D.B. Asta de fapt este cea mai mare problemă. Destul de greu va fi, probabil, format un reflex. Însă se va clădi, sperăm, un auditoriu constant. Este necesară multă publicitate – și s-a discutat deja cu Radio România Muzical; programul apare și în *Șapte seri*, existând deja și un afiș cu manifestările cumulate. Intenția noastră este să ajungem să tipărim afișele în tipografie și fiecare palier orar să aibă culoarea sa, un semn distinctiv pentru ca lumea, pe viitor, să recunoască tipul de eveniment de la distanță.

I.B. Crearea de tradiție...

D.B. Exact, să-ți intre ușor, pe neobservate, în subconștient. *Pe neobservate te înveți să observi.* Vom dori și o implicare viitoare a muzicologilor, materializată în prezentări de concerte sau scurte comentarii în caietul program.

Un eveniment important, formulat la ideea domnului rector Dan Dediu, va fi festivalul UNMB. Săptămâna facultăților de până acum se transformă în *Festivalul UNMB*, un eveniment major al instituției. Sau, cel puțin, așa ne dorim. Va dura o săptămână (unde va fi între 6 - 11 aprilie) și va cuprinde concerte cu orchestra și alte manifestări ce încă trebuie definitivate ca structură. În acest festival am dori să ne reprezinte cei mai buni, elitele. Prezența publicului depinde în primul rând de calitate și apoi de reclamă. Și mai este ceva... În lumea aceasta a artiștilor, și

mai mult la interpreți decât la alte categorii de muzicieni, nu există o mare solidaritate și nu se manifestă sentimente de cea mai mare prietenie, îngăduință, înțelegere și prețuire a colegului. Ca studenți, înainte de a ne pronunța cum cântă colegul, trebuie să avem măcar curiozitatea să-l ascultăm. Gândul meu este că, pe oricine ascultăm cântând, nu poate fi totul rău, de la primul la ultimul sunet. Din orice recital ai câte ceva de învățat sau măcar anumite lucruri te pot pune pe gânduri. Chiar numai faptul să nu faci la fel! Trebuie doar să ai bunăvoință și puțină îngăduință și să înveți să ascultăm muzică. A asculta muzică nu înseamnă a sta cu căștile și a asculta numai de la Richter în sus. Lumea în care noi vom trăi nu va fi lumea lui Richter... Trebuie văzut puțin cum cântă cei din imediata noastră vecinătate; pentru că ei sunt mediul în care ne vom desfășura viața...

I.B. La capitolul personal, cum se împacă Dana Borșan cu solistica, profesoratul și acum cu foarte multe activități de gen organizatoric?

D.B. Destul de greu. E o latură bună și una care mă sperie... și apoi mă descurc într-un fel. Totdeauna în viață am spus că trebuie să știi care e prioritatea momentului. Prioritățile se schimbă de la un moment la altul și atunci lucrul care este prioritar îți domină ziua respectivă. Nu poți să faci mai multe lucruri deodată, dar le poți face pe rând. Recunosc că pe mine mă mobilizează foarte mult munca de concepție, întrucât sunt o persoană cu foarte multă imaginație. Și atunci, mă stimulează când trebuie să imaginez o stagiune, un regulament... asta îmi place și mă energizează. Ce nu îmi place este că cele mai grele încercări îți vin toate odată! Și atunci, teoria mea cu prioritățile se cam clatină. Dar și în aceste momente trebuie să-ți identifice prioritatea și, o spun cu toată responsabilitatea, chiar dacă mă vor judeca mulți, când am concerte foarte grele, prioritatea absolută este cântatul; pentru că în momentul când calci pe scenă nu ai nici o scuză. Absolut nici o scuză! Nu ești în stare, nu te duci, nu cânti. Lucrul care de fapt mă deranjează este că eu am un neastâmpăr interior și cel mai mult mă necăjesc când am de studiat - eu studiez relativ puțin, dar foarte concentrat și eficient - și în acele ore când studiez, ca fulgerul îmi vin ideile legate de celelalte activități și... asta nu prea e bine.

Redacția ACORD

Coordonator:
Antigona RĂDULESCU

Redactori:
Tatiana NOIA
Andrei GEAMĂNĂ-ROȘCA
Florinela POPA
Mirela RADU

Redactor șef:
Irina BOGA

Design, tehnoredactare și producție:
NETBOOT -
www.netboot.ro

Puteți contacta redacția ACORD prin e-mail la acord@unmb.ro

Premiu internațional pentru cercetare muzicologică românească

A consemnat *asist.univ.dr. Florinela Popa*

Printre personalitățile culturale premiate în 2008 de către Academia de Științe Berlin-Brandenburg s-a numărat prof. dr. Valentina Sandu-Dediu. Premiul cu care aceasta a fost distinsă - înființat de Fundația Peregrinus (Rudolf Meimberg), în valoare de 5.100 de euro - se conferă din doi în doi ani unor oameni de știință din Europa de Est și Sud-Est, pentru performanțe de excepție. Decernarea a avut loc pe 21 noiembrie, cu ocazia Zilei Einstein, la Nikolaisaal Potsdam.

Florinela Popa. Pentru a doua oară, o personalitate din România este distinsă cu acest premiu: în 1996, i s-a acordat filosofului Andrei Pleșu. Cum a intrat muzicologul român Valentina Sandu-Dediu în atenția Academiei de Științe Berlin-Brandenburg?

Valentina Sandu Dediu. Propunerea a venit din partea Wissenschaftskolleg zu Berlin, Institut de studii avansate, a cărui bursieră am fost în anul 2000.

Premiul „Peregrinus” al Academiei berlineze de științe se acordă unui cercetător din Europa de est și sud-est și, în primăvara lui 2007, Katharina Biegger, referent al Wissenschaftskolleg, alături de rectorul de atunci al instituției, Dieter Grimm, m-au contactat pentru a mă anunța de această nominalizare.

Am fost atunci onorată și fericită, dar mi-am și șters informația din minte. De la nominalizare la câștigarea premiului mi s-a părut un drum galactic...

F.P. Prin ce argumente credeți că ați convins comisiile de specialitate ale Academiei de Științe Berlin-Brandenburg să vă acorde acest prestigios premiu? Citesc, de pildă, în programul de sală al Festivității de decernare: „V. Sandu-Dediu este o <multiplatoare> în cel mai bun sens.

Ea publică în contextul românesc nu numai despre muzica românească, dar și despre muzica vest-europeană și despre discuția internațională asupra postmodernismului.

În afara României, ea scrie despre compozitorii acestei țări și despre legăturile între muzica românească și aceea central-europeană. Prin aceasta devine ambasadoarea creației muzicale încă prea puțin cunoscută a țării sale.”

V.S.D. Cred că *Rumänische Musik nach 1944*, cartea publicată la Pfau, Saarbrücken, în 2006, a reprezentat argumentul principal.

F.P. Cum a fost primită de către specialiști, dar și de publicul larg (german) această carte? Există o așteptare, un interes legat de istoria recentă a muzicii dintr-o țară est-europeană, ex-comunistă?

V.S.D. Cartea are norocul de a fi unica într-o limbă de circulație. A fost un efort mare, din multe puncte de vedere: adunarea colaboratorilor - mulțumiri speciale i se cuvin bunei mele prietene, Antigona Rădulescu - și realizarea traducerii sunt doar două dintre acestea.

Dar rezultatul a meritat orice travaliu, pentru că acum cititorul occidental are cel puțin un punct de pornire dacă dorește să se apropie de creația muzicală românească.

Interesul cititorilor germani, așa cum l-am perceput eu, s-a îndreptat într-adevăr mai ales spre contextul ideologic al României comuniste și dezvoltarea muzicii de avangardă în interiorul acesteia.

Pentru mine, important a fost să pledez cauza valorii muzicii noi românești în termeni pe cât posibil obiectivi.

F.P. Ce ecou a avut în mediul german celălalt proiect major pe care l-ați coordonat, „Profil”, de promovare a tinerei compoziții românești, proiect subvenționat, din 2002, de Ernst von Siemens Musikstiftung din München?

V.S.D. Din câte știu, și proiectul „Profil” a atârnat ceva în balanță pentru recomandarea mea pentru acest premiu. Societatea germană este interesată în propagarea muzicilor din zone despre care știe mai puțin și cred că intrarea României în Europa a accentuat un asemenea interes.

F.P. Cum a decurs festivitatea de decernare? Ce alte personalități au luat parte?

V.S.D. Nikolaisaal din Potsdam este o sală elegantă, amplă, potrivită pentru o zi festivă cum a fost aceea din 21 noiembrie, purtătoare a numelui lui Einstein.

După cuvinte introductive ale Președintelui Academiei de științe din Berlin-Brandenburg, Günter Stock, și ale ministrului pentru știință, cercetare și cultură al landului Brandenburg, Johanna Wanka, au fost prezentați șase noi membri ai Academiei de către vicepreședintele acesteia, Jürgen Kocka.

Un punct central, de mare interes, l-a marcat istoricul de artă Horst Bredekamp, cu o fascinantă conferință interdisciplinară despre metamorfoze și teoria evoluției.

Nu au lipsit interludii muzicale cu un cvartet de saxofoane și, bineînțeles, nici decernările de premii. Membri ai Academiei au ținut scurte *laudatio* pentru premiați, printre care s-au numărat cercetători germani în domeniul combaterii cancerului, în genetică, neurologie.

F.P. Cum a fost reflectat acest eveniment în mass-media din România, în primul rând, dar și din Germania?

V.S.D. Din Germania nu știu exact, dar în România atât Radio România Muzical, cât și TVR1, TVR Cultural au reflectat intens (după părerea mea) evenimentul.

Glumind, domnul Andrei Pleșu îmi spunea la Berlin că el nu a fost așa mediatizat, în 1996. I-am răspuns că nu avea probabil, ca mine, „pile” la foste studente, acum excepționale realizatoare ca Monica Isăcescu și Oana Drăgulinescu...

FLASH

Premii

În perioada 19 - 25 septembrie, în orașul Saratov (Rusia) s-a desfășurat a doua ediție a Jocurilor Delfice Mondiale, cu peste 1000 de participanți din 63 de țări. În cadrul concursului de canto, baritonul Ionuț Daniel Pop (anul I, clasa conf. univ. dr. Eleonora Enăchescu) și tenorul Cătălin Mustață (master, clasa prof.univ.dr. Ionel Voineag) au obținut locul al IV-lea.

Baritonul Mihail Dogotari (anul IV, clasa prof. univ. dr. Eleonora Enăchescu) a obținut Premiul II și Premiul Special la Concursul „Joseph Schmidt” ediția a II-a, desfășurat la Suceava în luna octombrie

La festivalul ISCM - „World Music Days” organizat la Vilnius (Lituania) în perioada 24 octombrie - 8 noiembrie, compozitoarea Diana Rotaru (doctorand în cadrul UNMB) a câștigat premiul „ISCM - IAMIC Young Composer Award 2008” pentru concertul pentru saxofon și orchestră intitulat „Shakti”. Aflat la a 7-a ediție, premiul în valoare de 5000 de euro completează comanda de a scrie o piesă camerală ce va fi premiată de către Music Centre the Nederlands, în cadrul International Gaudeamus Music Week in Amsterdam.

Lansată pe 30 martie 2008, a treia ediție a Premiilor Orange pentru tinerii muzicieni și-a desemnat, pe 14 octombrie, câștigătorii. Au fost premiați 9 tineri care și-au demonstrat talentul la una dintre cele trei secțiuni ale concursului: pian, instrumente cu coarde sau canto. Câștigătorii premiului I de la fiecare secțiune au susținut un concert extraordinar de gală, pe 15 octombrie, la Teatrul Odeon din București. Câștigătorii: Secțiunea instrumente cu coarde: Premiul I - Alexandra Marin, Premiul II - Ioana-Cristina Goicea, Premiul III - Francesco Ionașcu, Secțiunea pian: Premiul I - Adela Liculescu, Premiul II - Ionuț Alexandru Hergane, Premiul III - Iulia-Maria Marin Secțiunea Canto: Premiul I - Iulia-Maria Dan, Premiul II - Valentina Nafornița, Premiul III - Ionuț-Daniel Pop.

Baritonul Mihail Dogotari (anul IV, clasa prof.univ.dr. Eleonora Enăchescu) a obținut premiul I la Concursul Național de Interpretare „Mihail Jora” ediția a XVIII-a, desfășurat în perioada 10-16 noiembrie 2008.

În data de 23 noiembrie, la Patriarhia Română a avut loc concertul aniversar cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la înființarea corului „Psalmodia”.

În cadrul acestui eveniment, Arhid. Prof. Dr. Sebastian Barbu Bucur i-a fost decernată distincția onorifică „Crucea Patriarhală clasa I” pentru activitatea sa îndelungată, rodnică și folositoare Bisericii și societății.

De asemenea, corului de muzică bizantină „Psalmodia” al UNMB i s-a conferit Diploma de onoare Sfântul Apostol Andrei - ocrotitorul României, pentru activitatea sa rodnică, folositoare Bisericii și societății.

Despre etica cercetării și plagiat: dialog cu Olguța Lupu

A consemnat **prof.univ.dr. Valentina Sandu-Dediu**

Valentina Sandu-Dediu. Se tot discută în ultima vreme la noi, din ce în ce mai intens, despre felul în care trebuie să scrii o lucrare științifică. E firesc, dat fiind că UNMB are o tradiție de aproape 20 de ani în studiile de doctorat. Te-ai implicat de curând într-un caz aparte de plagiat, pe care l-ai descoperit întâmplător. Consider de aceea că e important ca studenții și colegii noștri să afle detaliile acestui caz, pentru a avea repere mai clare în ceea ce privește modul de a citi și a cita surse existente. Mai precis, e vorba de cartea recent apărută a Danielei Roxana Gibescu, *Sculpturi în sunete*, București, Editura DGD, 2008, prima și deocamdată singura monografie despre Tiberiu Olah. Poți să relatezi contextul în care ai făcut anumite descoperiri?

Olguța Lupu. Totul a pornit de la câștigarea unui grant anul trecut. Acest program a oferit în sfârșit ocazia de a republica cea mai importantă parte a materialelor dedicate creației și personalității lui Tiberiu Olah, aparținând unor autori români. Cum e și firesc, am încercat să fiu cât mai conectată la cele mai recente apariții editoriale, pentru ca volumul pe care îl alcătuim să fie cât mai actual. Trei dintre aceste materiale (două studii vaste - unul publicat în 1985, celălalt, în 2007 - și monografia pe care ai menționat-o) îi aparțineau dnei Gibescu (respectiv Lomnășanu, numele său dinainte de căsătorie). Mi-au suscit interesul în primul rând prin volumul cercetării, care o plasa în fruntea grupului de muzicologi interesați de creația compozitorului român! De altfel, volumul monografic a fost lucrarea pe baza căreia a fost admisă recent ca membru al UCMR.

Nu mică mi-a fost uimirea, transformată ulterior în perplexitate și apoi în indignare, când am constatat, la o primă răsfoire a cărții publicate în 2008, că un întreg capitol al acesteia (nu mai puțin de 12 pagini!) îmi aparținea de drept, dar nu și de fapt: capitolul în cauză reprezenta preluarea "mot à mot" a unui studiu pe care îl publicasem în 2004 în revista *Muzica*, dar care acum apărea, cu titlul schimbat, sub semnătura dnei Gibescu!

Ulterior, citind și recitind diversele studii și articole ce alcătuiau volumul la care lucram, am observat cu stupefacție același lucru și în cazul multor altor pasaje: textul era identic, dar autorii erau... diferiți! Există însă un numitor comun: Daniela Roxana Gibescu. Nu a fost greu de reperat cine e autorul real și cine e plagiatorul, având în vedere cronologia apariției materialelor...

Foarte, foarte dificilă a fost însă identificarea cu exactitate a preluărilor, volumul materialului „malaxat” fiind imens (pasajele cărora le-am putut identifica autorii însumează cca 50% din volum!). Sunt conștientă că sunt departe de a fi reușit să precizez originea tuturor pasajelor plagate. Unele îmi sună cunoscut, dar nu știu exact de unde să le iau... Într-un fel, ca să ne păstrăm simțul umorului, pot spune că îi sunt recunoaștoare dnei Gibescu: fără domnia-sa e posibil să nu fi recitat de atâtea ori și cu aceeași atenție materialele în cauză...

Mi se pare că termenul "inacceptabil" este prea blând pentru această situație... Aș putea încerca "inimaginabil", dar aș fi repede contrazisă de realitate.

Dar să revenim la lucruri serioase. Cred că, dacă republicarea scrierilor dedicate lui Olah s-ar fi întâmplat mai devreme, un asemenea caz de plagiere masivă nu ar mai fi fost posibil. Îndrăzneala fără margini a acestei doamne s-a bazat pe faptul că diversele studii, prezentări, cronici, în loc să se afle în circulație, zăceau risipite prin diferite publicații. Accesul cercetătorilor la baza de date fiind astfel mult îngreunat, scădeau mult șansele ca cineva să realizeze amploarea plagierii. Cel mult, fiecare își putea recunoaște propriile scrieri, așa cum s-a întâmplat, într-o primă etapă, și în cazul meu. Cine poate pretinde că a reținut *ad litteram* anumite formulări prezente în studii pe care le-a cercetat cu cea mai mare atenție, dar cu ani în urmă? Este practic imposibil, iar dna Gibescu și-a construit **uriasul plagiat** ținând cont de toate aceste aspecte.

V.S.D. Ca fostă studentă a maestrului Olah, ce reacție ai avut la gândul că această carte se află acum (așa cum e obligatoriu în momentul în care se tipărește un volum cu ISBN) în bibliotecile importante din România?

O.L. Deci pornim de la ideea că Editura DGD a respectat normele în vigoare și a trimis această carte Bibliotecii Naționale, care la rândul său o trimite altor biblioteci importante din țară. În treacăt fie spus, dacă nu a făcut-o, editura va fi obligată să o facă. Și, atenție!, pentru același ISBN nu poate fi furnizată o altă variantă a cărții.

Mi se pare că termenul „inacceptabil” este prea blând pentru această situație... Aș putea încerca „inimaginabil”, dar aș fi repede contrazisă de realitate. Cum poate fi acest volum o sursă de cercetare, de informație credibilă, așa cum trebuie să fie orice publicație cu ISBN? El este doar o sursă de „inducere în eroare”. În cazul, perfect plauzibil, că cineva interesat de creația lui Olah se apleacă asupra acestei cărți, eventualele extrase citate cu bună-credință ar fi false, ele ar aparține dnei Gibescu, când, de fapt, autorii lor sunt alții, nu mai puțin de 25!

Apoi, apare... plagiatorul! Sau, mai pe înțelesul tuturor, hoțul! Metodic, discret și eficace, își însușește cuvânt cu cuvânt fragmente de gândire și simțire muzicală, de ici și de colo. Și încropește, așa cum am văzut, studii și chiar cărți, fără să citeze. Cum să nu te revolte acest lucru?

Mărturisesc că cel mai mult m-a revoltat modul în care vorbele lui Olah însuși (din studii, interviuri sau prezentări ale unor lucrări) sunt preluate și, după caz, transcrise la persoana a III-a, devenind spusele „pline de miez” ale dnei Gibescu. Dar sentimentul de revoltă profundă a crescut odată cu conștientizarea **dimensiunii** acestui plagiat.

Poate că indignarea mi-ar fi fost mai mică dacă n-aș fi știut exact, din proprie experiență, câtă trudă, câtă muncă sunt cuprinse într-un studiu sau articol! Scrierile despre muzică se nasc din dragoste pentru faptul sonor. Sunt gânduri cristalizate prin repetate decantări și reveniri, până când vorbele ajung să comunice adecvat descoperirile și concluziile cercetătorului.

Sunt gânduri șlefuite de contactul îndelungat cu partitura, cu sonoritățile acelei muzici, printr-un efort dublat de intuiție, experiență, știință, subtilitate, rigoare, inspirație etc. Doar astfel putem reuși să surprindem esența actului creator, să conștientizăm de ce, da!, ne place muzica! În sfârșit, aceste gânduri sunt publicate, cu încrederea că ele constituie un „DAR” oferit celorlalți iubitori de muzică.

Apoi, apare... **plagiatorul!** Sau, mai pe înțelesul tuturor, **hoțul!** Metodic, discret și eficace, își însușește cuvânt cu cuvânt fragmente de gândire și simțire muzicală, de ici și de colo. Și încropește, așa cum am văzut, studii și chiar cărți, fără să citeze. Cum să nu te revolte acest lucru?

Si pentru că nimic nu poate înlocui forța de convingere a unor exemple concrete, îmi permit să ofer câteva. Importanțele studii semnate de Anton Dogaru, George Draga, Corneliu Dan Georgescu, Fred Popovici, Adrian Rațiu, Horia Rațiu, Sergiu Sarchizov, Carmen Stoianov, considerate ca analize de referință ale creației lui Olah, sunt plagate uneori aproape în integralitatea lor, devenind „proprietatea” dnei Gibescu. Absolut toate considerațiile pe care le face maestrul Viorel Cosma referitor la Tiberiu Olah în *Lexiconul* domniei sale (vol.VII, p.172-173) sunt preluate fără ghilimele și fără nici o trimitere în subsol în paginile 10, 12-13, 195-196, 200-201 ale cărții în cauză. Formulări care nu pot aparține decât unor oameni ce i-au fost lui Olah prieteni de o viață stau acum sub semnătura dnei Gibescu. De exemplu, la pagina 11: „Mic de statură, mucalit, serios, cuceritor în intimitate” etc. (Viorel Cosma, articolul „Portrete sentimentale”, Tiberiu Olah, *Ecart*, 27.XI.1998) sau, la pagina 5: „Spirit retras, nebătăios” etc.,

etc. (Dan Voiculescu, „Polifonii de grup în *Timpul cerbilor* de T. Olah”, *Muzica*, 1/2005, p.9). Ca să nu mai vorbim de emoționantul articol „Tiberiu Olah. In memoriam” (*Muzica*, 4/2002), scris cu durere la trecerea maestrului în neființă de către prietenul și admiratorul său, Octavian Nemescu, din care dna Gibescu preia, de asemenea fără ghilimele și fără a preciza sursa, pasaje semnificative în paginile 194, 197, 199, 201, cum ar fi: „Ca Om, Tiberiu Olah a fost o persoană blajină, plină de fairplay și generozitate așa cum le stă bine celor dotați cu mult talent” etc., etc. Sau de considerațiile bine cântărite ale dnei Luminița Vartolomei (volumul *Stop-cadru în sonor. Portrete*, Ed. Muzicală, 2002, p. 259-260, 263, 264), însușite cu aplomb de aceeași dna Gibescu în paginile 6, 7, 133, 139, 194, 200, ca de pildă (un foarte scurt eșantion): „ca și omul, muzica lui este dintr-o bucată” etc. Mă voi opri aici, pentru că enumerarea ar fi mult prea lungă! Aș mai semnala doar o situație hilară: copleșită de vastitatea materialului pe care și-a propus să-l plagieze, dna Gibescu folosește (bineînțeles, fără a cita...) un pasaj despre Simfonia a II-a de Olah (din studiul semnat de Fred Popovici), referindu-se, de fapt, la Simfonia a III-a (p.157)!

V.S.D. Ce ai întreprins, concret, pentru a încerca să repari prejudiciul adus tuturor autorilor plagiati în cartea doamnei Gibescu? Unii dintre ei nu se mai află printre noi...

O.L. Să începem prin a-i nominaliza pe adevărații autori ai cărții dnei Gibescu, în ordine alfabetică. E o listă foarte lungă: Gh. P. Angelescu, Monica Cengher, Viorel Cosma, Mihaela Doboș, Anton Dogaru, George Draga, Corneliu Dan Georgescu, Olguța Lupu, Laura Manolache, Octavian Nemescu, Tiberiu Olah, Smaranda Oțeanu, Doru Popovici, Fred Popovici, Adrian Rațiu, Horia Rațiu, Valentina Sandu-Dediu, Sergiu Sarchizov, Nicolae Spirescu, Carmen Stoianov, Andrei Tănăsescu, Cornelia Tăutu, Cornel Țăranu, Luminița Vartolomei, Dan Voiculescu. Un prim-semnal de alarmă a fost tras chiar în bibliografia volumului pe care l-am alcătuit, cuprinzând textele semnate de Olah și scrierile dedicate acestuia; am considerat că nu pot lăsa să „conviețuiască pașnic”, pe aceeași pagină, un fals autor, care a furat, alături de autori care au trudit cu onestitate, au pus suflet și știință în cuvintele tipărite. Am menționat deci faptul că scrierile semnate de dna Gibescu / Lomnășanu nu citează sursele și, din acest motiv, nu le-am introdus în volum.

Următorul pas a fost să le aduc la cunoștință cele descoperite onora dintre autori, în limita timpului avut la dispoziție, furnizându-le și probe concrete. Așa cum era și normal, toți cei cu care am luat legătura au fost profund indignați. Astfel încât am protestat, în bloc, printr-o notificare înmănată Biroului de Muzicologie al U.C.M.R., semnatar fiind, în ordine alfabetică: Viorel Cosma, Corneliu Dan Georgescu, Olguța Lupu, Laura Manolache, Octavian Nemescu, Fred Popovici, Valentina Sandu-Dediu, Carmen Stoianov, Andrei Tănăsescu, Cornelia Tăutu, Luminița Vartolomei și Dan Voiculescu. Notificarea a fost însoțită de o „anexă” de 10 pagini, în care erau precizate paragrafele reproduse fără ghilimele și sursele reale ale acestora. Biroul de Muzicologie a susținut în unanimitate adresa noastră și a trimis-o mai departe Colegiului de Onoare al U.C.M.R. Unii dintre cei plagiati în cartea dnei Gibescu nu s-au putut număra printre semnatar, întrucât timpul scurt avut la dispoziție nu a permis realizarea contactului direct: Monica Cengher, Mihaela Doboș, Smaranda Oțeanu, Doru Popovici, Horia Rațiu etc.

Alții, așa cum ai spus, nu se mai află printre noi și, din păcate, nu își mai pot apăra cauza: Anton Dogaru, George Draga, Tiberiu Olah, Adrian Rațiu, Sergiu Sarchizov etc. Poate eforturile noastre pentru soluționarea cazului ar trebui multiplicat tocmai pentru a proteja drepturile celor care nu mai sunt...

V.S.D. Ce a hotărât Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România în această privință?

O.L. Să încercăm mai întâi un tur de orizont: pentru „copiat” în școală, iei nota 2. Pentru „copiat” într-un examen, ești eliminat din competiție.

Continuare în pagina 5

Continuare din pagina 4

Ce și se întâmplă însă dacă ești prins copiind în calitate de membru al UCMR, asta însemnând, cu alte cuvinte, membru al unei comunități selecte de muzicologi și compozitori, de cercetători în ale muzicii din România? Și nu copiind o lecție, un pasaj, ci aproximativ 100 de pagini dintr-un total de cca 200 (eliminand anexele și bibliografia), alcătuind o așa-zisă carte de autor? După cum vom vedea, nimic care să-i sperie cu adevărat și să-i descurajeze pe eventualii amatori de asemenea practici!

Pe data de 21.XI.2008 s-a întrunit Colegiul de Onoare al UCMR pentru a analiza cazul. Absolut surprinzător, membrii Comisiei aveau în față, spre analiză, altceva decât ceea ce contestam noi! Dna Gibescu „produsese” în cel mai scurt timp o nouă versiune a cărții, care restituia ghilimelele pasajelor semnalate în Anexa trimisă UCMR. Îi reamintesc dnei Gibescu că existența a două versiuni diferite cu același ISBN (actul de identitate al cărții) este ilegală. Oricum, a doua ediție nu o poate anula pe cea anterioară, ci doar coexistă cu aceasta, fără a putea „spăla” nimic din furtul existent în prima (retragerea oficială de pe piață a tuturor exemplarelor - deci invalidarea unei publicații cu ISBN - nu se poate face în orice condiții)!

Dincolo de acest aspect, am insistat asupra faptului că nici această variantă a cărții, în care pasajele plagiate își „recapătă”, ca prin farmec, obligatoriile ghilimele și trimiteri în subsol, nu stă în picioare, întrucât nu se poate concepe un volum în care pagini în șir să fie constituite din citate, ca să nu mai vorbim de inexistența vreunui comentariu personal la acestea! De exemplu, cum e posibil ca un întreg capitol să fie alcătuit dintr-un citat (ghilimele la început și ghilimele la sfârșit, după 12 pagini)!? La o asemenea dimensiune a „citatului”, nici un cititor nu ar observa, parcurgând capitolul, faptul că ghilimelele nu s-au încheiat! Singura soluție (scrierea tuturor citatelor cu litere italice) nu cred că ar conveni „autoarei”, pentru că ar evidenția ponderea de necrezut a pasajelor preluate astfel și ar transforma lucrarea, dintr-o carte de autor (cum se pretindea fi), în ceea ce este de fapt: o carte cu mai mulți autori, expediați însă în minuscule note de subsol.

Pentru ca lucrurile să fie clare pentru toată lumea, aș prefera să reproduc două pasaje din legea dreptului de

autor (legea nr.8/1996), capitolul VI, precizând că „a cita” înseamnă a folosi ghilimele și a trimite exact la sursă (autor, lucrare, nr. pagină, editură etc.).

Este permisă, conform art.33, (1):

b) utilizarea de scurte citate dintr-o operă, în scop de analiză, comentariu sau critică ori cu titlu de exemplificare, în măsura în care folosirea lor justifică întinderea citatului;

Art. 141. — Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 5 ani sau cu amendă de la 25.000.000 lei la 500.000.000 lei fapta persoanei care își însușește, fără drept, calitatea de autor al unei opere sau fapta persoanei care aduce la cunoștința publică o operă sub un alt nume decât acela decis de autor.

Opiniile membrilor Colegiului de Onoare au fost foarte diferite, mergând până la divergență, fapt aparent inexplicabil dacă avem în vedere probele prezentate, aceleași pentru toți membrii. Verdictul a fost o medie a opiniilor polarizate sau, după caz, neutre ale acestora: Colegiul de Onoare a decis ca dna Gibescu „să fie atenționată cu avertisment și să publice, obligatoriu, o explicație justificativă în *Actualitatea Muzicală*, în care să arate amănunțit modalitatea de preluare a textelor, insistând asupra contribuției personale în redactarea acestei monografii” (am citat din procesul verbal al ședinței), fără a preciza însă o dată limită pentru publicarea acestei note! Îmi permit un scurt comentariu al acestei decizii: e adevărat că, în general, e bine să vedem partea plină a paharului (în acest caz - contribuția personală). Când însă partea goală reprezintă o încălcare flagrantă a legislației, mai precis un **incalificabil furt intelectual**, partea plină își pierde rolul compensator, chiar și în cazul unui furt de dimensiuni mult mai restrânse!

V.S.D. Unii au spus că ai pornit această „cruciadă” din motive personale, mai mult sau mai puțin obscure. Probabil că nu-și pot da seama de un act de curaj pe care doar foarte rar îl întâlnim în societatea noastră și pe care eu, personal, îl salut și îl admir.

O.L. Într-o lume normală, n-ar trebui ca un asemenea gest să pară curajos, ci firesc. Dar probabil că într-o lume normală o astfel de carte nu ar fi apărut... Mă întreb ce-ar spune despre toată această poveste omologii noștri din alte Uniuni de creație, din țări în care dreptul de autor este într-adevăr respectat!

Nu am nimic personal cu dna Gibescu. O cunosc de mai multă vreme fără a fi avut vreodată relații apropiate. Toate aceste eforturi le-am făcut pur și simplu în numele unui principiu, pentru că am considerat că, prin tăcere, propria mea „coloană vertebrală” ar fi suferit grav și, nu în ultimul rând, pentru că am socotit că apărarea dreptului de autor este o datorie de onoare față de memoria lui Tiberiu Olah și a celorlalți autori dispăruți dintre noi.

Cred că decizia de-a o obliga să publice acea notă este oportună, însă, fără a fi asociată altor măsuri, aruncă o lumină sumbră și nedreaptă asupra UCMR, asupra membrilor acestei instituții, în care un furt de o asemenea amploare este descoperit și totodată tolerat, făptașul fiind considerat în continuare demn de a face parte din Uniunea Muzicologilor.

Cu tot respectul, îmi permit să-mi exprim opinia că, dacă în statutul UCMR nu există o prevedere în ce privește excluderea, este pentru că nimeni dintre membrii acestei instituții de prestigiu nu și-a imaginat că așa ceva ar fi posibil vreodată, și nicidecum pentru că ar fi tolerat astfel de fapte.

SE PREZINTĂ

Departamentul pentru pregătirea personalului didactic

lect.univ.dr. Dragoș Călin

Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic. Pe scurt, DPPD. Ce se ascunde în spatele acestei titlaturii pe care unii o cred „cam pompoasă”?

Ei bine, în rândurile de mai jos vom încerca să explicăm cu ce se ocupă și mai ales cât de important este un astfel de departament în cadrul unei universități. Pentru că DPPD este o structură indispensabilă oricărei instituții de învățământ superior.

DPPD se ocupă cu formarea inițială, dar și cu formarea continuă. Adică, mai exact, are atribuții atât în formarea studenților, cât și în perfecționarea cadrelor didactice din instituțiile de învățământ, așa cum prevede Legea Învățământului.

Obiectul de activitate este, deci, asigurarea competențelor pedagogice în specialitățile în care UNMB pregătește absolvenții, în acest sens, Departamentul distingând două ramuri principale, acela al pregătirii viitorilor profesori de instrument și cel al profesorilor pentru disciplinele muzicale teoretice (Educație muzicală și discipline de specialitate cum ar fi: Armonie, Teorie, Istoria muzicii, Contrapunct, Orchestrație, Analiza formelor și genurilor muzicale, Estetica muzicală etc.).

În cadrul formării inițiale a pedagogilor, pregătirea acestora se desfășoară în două module. **Modulul I** al pregătirii pedagogice, programat în perioada studiilor de licență, prevede mai multe discipline obligatorii: *Psihologia educației, Pedagogie școlară, Managementul clasei de elevi, Didactica specialității sau Practica pedagogică*. Absolvenții Modulului I au competența de a preda discipline muzicale în învățământul obligatoriu (până la clasa a VIII-a) și posibilitatea înscrierii la cursurile de pregătire ale **Modulului II**, ce se desfășoară în cadrul studiilor masterale.

Acesta cuprinde următoarele discipline de studiu,

obligatorii: *Psihopedagogia adolescenților, tinerilor și adulților, Proiectarea și managementul programelor educaționale, Didactica domeniului și dezvoltării în didactica specialității, Practica pedagogică*.

De asemenea, modulul mai cuprinde o serie de discipline opționale, grupate în două pachete.

Pachetul 1: *Comunicare educațională, Consiliere și orientare, Metodologia cercetării educaționale, Educație integrată*.

Pachetul 2: *Sociologia educației, Managementul organizației școlare, Politici educaționale, Educație interculturală, Doctrină pedagogice contemporane*.

Din fiecare dintre aceste două pachete, cursanții vor opta pentru o disciplină de studiu. Absolvenții Modulului II de discipline pedagogice au competența de a preda obiecte de studiu muzical în învățământul obligatoriu, liceal și universitar.

Continuare în pagina 6

FLASH

Concerte

În data de 29 septembrie 2008, la Muzeul Național « George Enescu » a avut loc recitalul cameral susținut de Diana Moș (vioară) și Adriana Maier (pian). Program : *Sonata pentru vioară și pian* de P.Bentoiu, *Sonatina pentru vioară și pian* de T. Olah, *Sonata pentru vioară și pian* de Irina Odăgescu-Țuțuianu, și *SonatOpera Don Giovanni/Juan* de Dan Dediu.

În data de 16 octombrie ora 19, sala « G. Enescu », a avut loc recitalul de orgă « Jean Sébastien Bach și Barocul Francez », susținut de organistul Dan Racoveanu. Evenimentul s-a desfășurat în cadrul Festivalului de Muzică Veche, ediția a III-a.

În data de 2 decembrie ora 16, sala Enescu, a avut loc un recital cameral susținut de violonista Simina Croitoru, alături de pianista Stanca Manoleanu. Programul propunea lucrări de W.A. Mozart.

În data de 2 decembrie ora 19, sala Enescu, a avut loc recitalul de oboi susținut de Simona Sindreștean (master) și Valentin Ghita (doctorand). La pian, lect. univ. Cristina Popescu-Stănești. În program: J.S. Bach – *Sonata în sol minor pentru oboi și pian*; G. Ph. Telemann – *Fantezie pentru oboi solo*; G. Silvestrini – *2 studii*; A. Dorati – *Duo concertante*.

În data de 3 decembrie ora 12, sala Enescu, a avut loc recitalul clasei de orgă și modul baroc a lect. univ. dr. Dan Racoveanu. În program, lucrări de J.S. Bach, D. Buxtehude, J. Pachelbel.

În data de 3 decembrie ora 16, sala Enescu, a avut loc recitalul „Romantici ai clarinetului”. Studenții Albert Codreanu și Robert Preduț (clasa c.d.a. dr. Ion Nedelciu) au fost acompaniați la pian de conf. univ. dr. Liliana Nedelciu. Programul a cuprins lucrări de C. M. von Weber, J. Brahms, F. M. Bartoldy.

În data de 4 decembrie ora 16, sala Enescu, a avut loc recitalul cameral susținut de pianistele Luciana Stana și Alexandra Nicoricu, violonistele Tatiana Ciubuc și Giorgica Pecie și flautiștii Nicoleta Angheloiu și Ștefan Munteanu, studenți ai clasei asist. univ. Mălina Dandara. În program lucrări de W.A. Mozart, Ch. Koechlin, E. Grieg.

În data de 4 decembrie ora 19, sala Enescu, a avut loc concertul studenților Erasmus ai UNMB.

Prof.univ.dr. Grigore Constantinescu – Un portret cu muzică

prof.univ.dr. *Valentina Sandu-Dediu*

Grigore Constantinescu știe să facă de toate într-un mod firesc, natural, care m-a făcut mereu să-l admir. Știe care e tonul unei cronici la un spectacol de operă, știe cum să-l moduleze într-o emisiune radiofonică, știe să analizeze o partitură muzicală, știe să contureze în tușe poetice, precise și personale portretul unui muzician, al unei formații sau al unui gen muzical (opera, desigur...). Știe ce înseamnă să te implici în proiecte culturale – așa cum este Uniunea Criticilor Muzicali *Mihail Jora* și concursurile pe care le organizează de mulți ani – și știe, mai presus de toate, cum să-ți transmită toate acestea. Comunicarea e importantă pentru el fie că se află la catedră, fie pe o scenă de concert, fie în fața microfonului sau a calculatorului.

Subtilitatea stilului său muzicologic, umorul din eseistica sa, dar și profunzimea din cartea lui rămasă preferata mea, *Ipostaze stilistice ale melodiei în opera romantică*, au fost modele pentru mine. Am admirat de altminteri mereu competența sa absolută în domeniul operei și tot ceea ce înseamnă acest gen: compoziție, spectacol, vocalitate, dramaturgie, regie, interpretare. Nu obosește niciodată să se pună la curent cu ultimele noutăți în domeniu fie că își aduce la zi cu ultimele creații dicționarul de operă, fie că nu lipsește la nicio premieră sau știe ce se întâmplă în lume în materie de interpretare.

Grigore Constantinescu este cel care m-a învățat două lucruri esențiale în studenție: cum să "croșetez" (expresia îi aparține) o analiză muzicologică și cum să fiu liberă în a-mi alege subiectele. Într-o epocă în care era aproape obligatoriu să fii patriotic prin a face teze de licență numai despre muzica românească, eu am vrut să scriu despre opera *Wozzeck* de Alban Berg. Profesorul meu de muzicologie nu numai că m-a lăsat și m-a sprijinit, m-a și condus cu finețe și prietenie pe drumul ales. Am ales amândoi hârtia milimetrică potrivită, am numerotat măsurile din partitură și am descifrat-o pas cu pas, timp de un an de zile.

Am primit și primesc multe de la Grigore Constantinescu: căldură și ironie, sfaturi practice gospodărești și telefoane matinale (ține mereu să fie primul!) la fiecare eveniment din familia noastră, zile de naștere sau sărbători de tot felul. E rândul meu să-i urez mulți ani de efervescentă muzicologie de acum înainte!

Volume publicate de Grigore Constantinescu: o bibliografie selectivă

Dimitrie Onofrei, monografie, București, Edit. Muzicală, 1970
Ghid de operă (în colaborare), București, Edit. Muzicală, 1971
Ghid de balet (în colaborare), București, Edit. Muzicală, 1973.
Cântecul lui Orfeu, București, Edit. Eminescu, 1976
Istoria muzicii și formele muzicale, vol.2 (în colaborare), București, Edit. Didactică și Pedagogică, 1980.
Diversitatea stilistică a melodiei în opera romantică, București, Edit. Muzicală, 1980
George Enescu, viața și opera, schiță monografică, București, Edit. Muzicală, 1981
Matei Socor, monografie, București, Edit. Enciclopedică, 1983

Margareta Metaxa, o voce a Operei Române, monografie, București, Edit. Muzicală, 1987
Madrigal sau Magia Sunetelor, București, Edit. Didactică și Pedagogică, 1996
Tudor Ciortea, oglindirile unei vieți, monografie, București, Edit. Academiei de Muzică din București, 1997
Dialoguri despre Preludiu, București, Edit. Tinerimea Română, 1997
Primăvara muzicii – Corul de copii Radio la semicentenar, București, Edit. Globus, 2000
Trei decenii cu muzică, Corul Preludiu, București, Edit. ARES, 2002
Dorin Teodorescu - Imaginile unui destin, monografie, București, Edit. Uniunii Criticilor Muzicali, 2003
Lecturi cu...muzică, București, Edit. Muzicală, 2003
Splendorile operei, Dicționar de teatru liric (ed. a 2-a), București, Edit. Noul Orfeu, 2005
Iosif Conta - portret în dialog, București, Edit. Muzicală, 2007
O călătorie prin istoria muzicii (în colaborare), București, Editura Didactică și Pedagogică, 2007

SE PREZINTĂ

Departamentul pentru pregătirea personalului didactic

(Continuare din pagina 5)

Am dori aici să facem o precizare extrem de importantă. Absolvenții studiilor superioare de licență, master sau doctorat nu pot fi încadrați ca profesori în nici un sistem de învățământ al Uniunii Europene sau America de Nord, fără frecventarea și absolvirea tuturor disciplinelor cuprinse în modulele de studii pedagogice în urma cărora se eliberează un **Certificat de Absolvent, absolut obligatoriu carierei didactice**.

Specificăm expres acest lucru deoarece legiuitorul a prevăzut obligativitatea frecventării cursurilor pentru disciplinele pedagogice numai studenților de la specializarea *Pedagogie muzicală*, la celelalte specializări cursurile pedagogice fiind opționale.

Lună de lună, la biroul DPPD se prezintă absolvenți mai vechi sau mai noi care, din diverse motive, nu au frecventat modulele pedagogice, dar care ar dori acum să lucreze în învățământ. Din păcate pentru aceștia, singura posibilitate de a funcționa ca profesori este parcurgerea și absolvirea disciplinelor pedagogice. Cu această precizare facem și trecerea către cealaltă latură, la fel de importantă, a activității DPPD, aceea a pregătirii și perfecționării profesorilor.

În cadrul formării continue a cadrelor didactice, Departamentul organizează examenele pentru obținerea gradelor didactice, Definitivat, Gradul II, Gradul I, asigurând și corectarea lucrărilor scrise la Examenul Național de Titularizare în învățământ. În vederea susținerii examenelor pentru gradele didactice, Departamentul organizează cursuri de pregătire pentru specialitățile prevăzute în programele analitice. Aceste activități complexe se desfășoară inclusiv în vacanțele școlare și universitare, făcând din DPPD unul dintre elementele Universității care lucrează pe tot parcursul anului calendaristic, munca celor ce compun Departamentul fiind una deosebit de complexă și, în același timp, solicitantă.

Toate cadrele didactice din învățământul preuniversitar au obligația ca, la fiecare cinci ani, să urmeze cursuri de perfecționare și reciclare, în cazul în care în intervalul respectiv nu au susținut un examen de Grad didactic. Organizarea și susținerea cursurilor și examenelor acestor perfecționări este, de asemenea, o sarcină a DPPD. În acest sens, DPPD din UNMB are acreditate următoarele activități, câștigate în urma licitației organizate de inspectoratele școlare județene:

Modulul de reciclare - perfecționare pentru profesorii din învățământul preuniversitar;
 Modulul post-universitar de Pedagogia Educației Muzicale ce constă în cursuri intensive pentru absolvirea Modulului I.

Componenții DPPD desfășoară de asemenea activități de cercetare științifică în domeniul didacticii aplicate:

- elaborează articole, studii, recenzii și cercetări în publicații de specialitate;
- organizează și participă la simpozioane naționale și internaționale cu tematică de

specialitate;

- elaborează manuale, cărți, bibliografii și suporturi de curs pentru învățământul preuniversitar și universitar;
- elaborează și actualizează permanent Programele Analitice din domeniul muzical.

Prin activitatea sa, DPPD asigură legătura funcțională, sistemică a UNMB cu liceele și școlile de muzică precum și cu toate instituțiile de învățământ preuniversitar, cărora le furnizează cadre didactice bine pregătite pentru disciplinele de specialitate. Totodată, Departamentul asigură comunicarea cu serviciile și departamentele abilitate din MECT, pentru organizarea activității în învățământul muzical din România, la toate nivelele. În acest sens, DPPD oferă asistență, sprijin și expertiză de specialitate tuturor instituțiilor și persoanelor participante la fenomenul muzical, focalizat asupra componenței pedagogice, educative.

Organigrama

Director Departament:
 Prof. univ. dr. LAVINIA COMAN

Director adjunct:
 Lect. univ. dr. DRAGOȘ CĂLIN

Administrator financiar:
 VIRGINIA STOIAN

Cadre didactice ale DPPD

Conf.univ.dr. Lucia Costinescu - Sociologia educației
 Conf.univ.dr. Tatiana Noia - Didactica specialității instrumentelor de coarde, practica pedagogică instrumentală
 Conf.univ.dr. Elisabeta Georgescu - Pedagogie
 Lect.univ.dr. Ana-Maria Marhan - Psihologie
 Lect.univ.dr. Ramona Pachef - Pedagogie
 Lect.univ.drd. Cătălin Oprețoiu - Didactica specialității instrumentelor de suflat, practica pedagogică instrumentală
 Asist.univ.dr. Rosse Marie Denisse Dragoe - Practica Pedagogică
 Asist.univ.drd. Cristina Popescu Stănești - Practica Pedagogică - pian
 Prof.asoc. Luminița Popa - Didactica specialității canto - Practica pedagogică a canto-ului

Catedra de pian general: figuri emblematice ale muzicii secolului XX

asist.univ.dr. Florinela Popa

Catedra de pian general a Facultății de Compoziție, Muzicologie și Pedagogie Muzicală a susținut pe 26 noiembrie, la Sala „G. Enescu”, un dublu recital: unul pianistic, intim, legat de specificul profesiei, și unul muzicologic.

Pentru studenții și cadrele didactice din UNMB, demersurile teoretice ale profesorilor pianiști nu mai sunt de mult o noutate. De aproape două decenii, această catedră dezbate cu regularitate, în cadrul unor simpozioane, teme cu profil muzicologic, urmărind, în primul rând, optimizarea interpretării.

La simpozionul intitulat *Figuri emblematice ale muzicii secolului XX*, două din cele șase comunicări, axate pe descrierea stilistică a unor opusuri, au fost urmate de materializarea sonoră a acestora. Lucrarea *Repere stilistice în ciclul de 6 piese pentru pian la 4 mâini de Ottorino Respighi*, semnată de conf. univ. dr. Carmen Manea, a reprezentat un interesant preambul pentru audierea celor 6 piese – mai puțin cunoscute – ale compozitorului italian, în interpretarea lui Alexandru Dumitrescu și a autoarei comunicării.

De o abordare teoretică riguroasă a beneficiat și *Petite suite* pentru pian la 4 mâini de Claude Debussy, în prezentarea propusă de prof. univ. dr. Smaranda Murgan – protagonistă, apoi, a acestei suitei, împreună cu lect. univ. dr. Roxana Gheorghiu.

Investigarea creației unui alt compozitor francez de către lect. univ. dr. Daniela Crăciun a stat la baza expunerii sale intitulate *Influente extrem orientale în creația lui Olivier Messiaen*. Celelalte comunicări au evocat trei „figuri emblematice” ale muzicii românești. Conf. univ. dr. Alexandru Dumitrescu a adus în discuție personalitatea lui Dinu Lipatti, conturând (și) latura sa „umană”, fără idealizări artificiale (*Dinu Lipatti – prezentă exemplară în universul muzical al secolului XX*). Expozeul *Paul Constantinescu în prag de centenar*, de lect. univ. dr. Sanda Hârlav-Maistorovici, pe lângă o micro-monografie a compozitorului ploieștean, a oferit și câteva prospectii privind valorificarea fondului Paul Constantinescu existent, cu ocazia apropiatei aniversări.

De asemenea, conf. univ. dr. Tatiana Noia, invitată a catedrei de pian, a recreat „universul violonistic enescian” pornind de la opusurile teoretice semnate de Pascal Bentoiu (*Pascal Bentoiu și universul violonistic enescian*). O exemplificare a repertoriului cameral românesc a venit din partea flautistului Ionuț Bogdan Ștefănescu și a pianistului Horia Maxim, într-o remarcabilă interpretare a *Sonatei pentru flaut și pian* de Tudor Ciortea.

Concizia comunicărilor științifice, calitatea informației și a interpretărilor oferite nu au trecut neobservate de către asistență – cadre didactice din diferite generații, studenți. Și, desigur, nici implicarea cu care a fost privit acest eveniment de către realizatorii săi.

Profesorii UNMB în roluri solistice

Andreea Chiselev - anul III Muzicologie

Seria de concerte cuprinse în proiectul *Repere* ale creației camerale din secolul XX, desfășurate în perioada 2007-2008, s-a încheiat în data de 19 noiembrie cu un program susținut de cadre didactice ale Universității Naționale de Muzică din București.

Proiectul a avut ca scop prezentarea unor lucrări camerale de referință din creația compozitorilor Wilhelm Berger, Constantin Silvestri, Paul Constantinescu, Dan Constantinescu, Karol Szymanowski, Witold Lutoslawski și Edward Elgar, comemorați în anii 2007-2008. Astfel, remarcăm faptul că nu numai studenții sunt dornici de a se prezenta publicului, ci și îndrumătorii acestora.

Violonistele Diana Moș, Raluca Voicu și pianistele Adriana Maier și Manuela Giosa au prezentat un program variat din punct de vedere stilistic, îmbinând liricul și dramaticul, bogăția armonică și melodică, unitatea și diversitatea.

Prima piesă de pe afiș, *Trei mituri pentru vioară și pian* de Karol Szymanowski, s-a remarcat prin sugestia arhaică amintind de folclorul polonez, construcții armonice complexe din categoria polimodalismului și politonalismului, cu anumite sonorități sugerând atmosfera irizată a impresionismului. Îmbinarea dintre melodică pregnantă a vioarei și scriitura pianistică intens cromatizată a subliniat încă din debut o constantă a recitalului, și anume virtuozitatea instrumentală.

Partea mediană a programului a fost reprezentată de două lucrări din creația lui Witold Lutoslawski, în care se remarcă grija permanentă pentru o anumită retorică a formei, cu puncte de tensiune atent dozate și caractere contrastante. Prima dintre acestea, *Recitativ și Arioso pentru vioară și pian*, combină lirismul cu tensiunea romantică, apelând la caracterul modal folcloric de tip bartókian.

A urmat *Subito pentru vioară și pian*, compusă la o diferență de aproximativ 40 de ani față de prima lucrare interpretată (și anume în ultimii ani de viață ai compozitorului), reflectând mutațiile și evoluția stilistică

din creația lui Lutoslawski.

Este o piesă de virtuozitate, un dialog permanent între vioară și pian, în care Diana Moș și Adriana Maier au avut posibilitatea de a-și valorifica particularitățile interpretative și totodată de a acționa ca un ansamblu unitar. Complexitatea și complementaritatea ritmică au fost extrem de sugestive, precum și utilizarea registrelor extreme ale vioarei și pianului.

În finalul recitalului am putut asculta *Sonata pentru vioară și pian op.82* de Edward Elgar, prima mare figură componistică a Angliei, după secole de tăcere din punct de vedere al creației originale. Expresivitatea accentuată, atmosfera meditativă, caracterul improvizatoric sugerat de varietatea dinamică și agogică, paleta armonicomelodică bogată au reprezentat caracteristicile acestei lucrări de suflu romantic, deosebit de unitară din punct de vedere stilistic.

Se spune adesea că publicul agreează într-o mai mare măsură lucrările simfonice decât cele de muzică de cameră, însă genul cameral ascunde în mod cert numeroase valențe tehnico-interpretative ce merită a fi descoperite și dezvăluite.

Concluzia ar putea părea una pesimistă, dar, în urma acestei serii muzicale, deși publicul a fost extrem de restrâns, iar studenții au lipsit cu desăvârșire, ne întrebăm: oare tinerii muzicieni nu ar avea la fel de multe de învățat de la profesorii lor într-o sală de concert, ca și la o oră de curs?

FLASH

Concerte

În data de 5 decembrie ora 16, sala Enescu, a avut loc primul recital din ciclul „Integrala sonatelor pentru vioară și pian de Bach și Brahms”. Au interpretat violonista Tatiana Noia și pianista Marina Dragomirescu.

În data de 7 decembrie ora 18, sala Enescu, a avut loc concertul „European Saxofon Ensemble”. Formația, care a primit titlul de Ambasador al Uniunii Europene, este alcătuită din 12 tineri saxofoniști din Germania, Austria, Anglia, Ungaria, Olanda, Polonia, Belgia, Letonia, Italia, Portugalia, Franța, Spania. Director artistic - saxofonistul polonez Cezariusz Gadzina. Repertoriul concertului cuprindea: Luc Mishalle - *Splitit*; Maciej Małecki - *Europa, suită pentru 12 saxofoane*; Dan Dediu - *Vria*; - *Upgrade*.

Donații

În data de 22 octombrie UNMB a primit o donație de CD-uri de la Ambasada Elveției. Interpreți și compozitori elvețieni de mare prestigiu precum Frank Martin, Othmar Schoeck, Hans Ulrich Lehmann, Michael Jarell, Beat Furrer, Klaus Huber au intrat în mediатеca UNMB.

În data de 30 octombrie, ora 15, sala Enescu, a avut loc un concert cameral cu ocazia donației de carte și partituri în valoare de 10000 euro, oferite de DFG (Germania). Evenimentul l-a avut ca invitat principal pe atașatul cultural al Ambasadei Germaniei la București.

Burse

Fundația „Principesa Margareta”, prin proiectul „Tinere Talente”, oferă sprijin tinerilor cu vârsta între 14 și 24 de ani care studiază în București la liceele, universitățile și școlile de artă (artă plastică, muzică, teatru, film) și care provin din familii cu posibilități materiale reduse.

Sprijinul constă, printre altele, în burse de până la 3000 de euro/an și finanțarea unor proiecte artistice în valoare de 4000 euro/proiect. Relații suplimentare la Secretariatul Artistic, sala 133.

In memoriam

În data de 27 octombrie s-a stins din viață maestrul George Ionescu, profesor la catedra de canto a UNMB. De-a lungul carierei sale pedagogice, profesorul George Ionescu a format o serie de artiști lirici, impunându-se totodată drept un specialist avizat în domeniul pedagogiei muzicale vocale.

În data de 26 noiembrie s-a stins din viață, după o grea suferință, absolventa secției de Pedagogie Muzicală, Ioana Alexandra Mihu. Comunitatea noastră universitară este alături de familie în aceste clipe dureroase.

Diverse

22 oct. 2008 Happy Erasmus Day! Ziua Erasmus a fost marcată prin activități specifice de promovare și informare pe care asistenții Biroului de Programe Comunitare le-au realizat în foaierea de la intrarea în UNMB.

Toți studenții Erasmus aflați în stadii de studiu în universitatea noastră au fost invitați să participe la masa de prânz oferită de BPC.

În perioada 25 octombrie - 12 noiembrie violoncelistul Mircea Marian (clasa c.d.a. dr. Marin Cazacu) a participat la turneul orchestrei internaționale a Fundației „Animato” (Elveția), orchestră alcătuită din studenți selecționați din mai multe țări. Turneul a inclus concerte în Austria, Elveția, Cehia, Slovacia, Slovenia, Germania.

Ce înseamnă să fii student în zilele noastre?

Andra Ivănescu – anul III Muzicologie

Ca să răspundem la această întrebare fundamentală trebuie să ne întrebăm în primul rând de ce dau copiii la facultate. O întrebare aparent simplă, dar care poate avea o infinitate de răspunsuri.

De exemplu:

- Pentru că facultatea te ajută să-ți atingi scopul în viață.
- Pentru că ți-ai ales un domeniu pe care ai vrea să-l aprofunzi.
- Pentru că pur și simplu îți place să înveți.
- Pentru că atmosfera academică te atrage.
- Pentru că ai nevoie de o diplomă.
- Pentru că așa se face. Terminii liceul, după care faci facultatea.
- Pentru că așa au zis ai tăi.
- Pentru că nu ai un scop precis în viață și 3 sau 4 ani de gândire nu strică. Făcând și master, și doctorat poți să amâni inevitabilul cu până la 10 ani.

- Pentru că statutul de student îți oferă: reduceri pe mijloacele de transport în comun, cămin, bursă poate, reduceri prin alte diverse locuri (cinematografe, muzee, săli de concert etc.).
- Pentru că te țin ai tăi până-ți termini studiile.
- Pentru că ai ce face până-ți găsești un job.
- Pentru că ai posibilitatea să întâlnești lume nouă.
- Pentru că ai unde să te întâlnești cu prietenii. Și să vă hotărâți unde mergeți când chiuliți.
- Pentru că de la facultate poți să chiulești din când în când fără să poți fi dat afară sau să ți se scadă din salariu, sau ce se mai face pe la serviciu.
- Pentru că mergând la facultate ajungi să cunoști foarte bine barurile și cafenelele dintr-o anumită zonă a orașului în care îți efectuezi studiile.
- Pentru că ai o scuză pentru: faptul că nu muncești, faptul că nu ai bani (normal, dacă nu câștigi nimic), faptul că încă n-ai plecat de-acasă, faptul că în casă nu contribui cu absolut nimic, faptul că nu intenționezi să-ți întemeiezi o familie prea curând, faptul că, deși nu muncești, nu faci nimic acasă și n-ai o familie a ta, n-ai timp

de nimic și ești veșnic obosit.

- Pentru că poți folosi cu o anumită aroganță termenii de: parțial, sesiune, restanță, refacere, practică, universitar, cămin (e folosit și de pre-universitari, dar mai puțin), învățământ pre-universitar. Termenii menționați sunt folosiți mai ales în familie sau în conversații purtate cu copiii care încă sunt la liceu.
- Pentru că vacanțele sunt lungi și dese.
- Pentru că toți colegii din liceu au dat. Sau pentru că și tîmpitul ăla a intrat.
- Pentru că fără facultate nu poți să te faci profesor. Nu?
- De ce nu?

Da, știi, ultimul e previzibil. Dar sunt sigură că pe parcurs v-au venit mai multe motive în cap. Aștept sugestii. Dacă găsiți cutiuța.

Studentii Erasmus în concert

Alice Ioana Tacu - Anul III Muzicologie

Joi, 4 decembrie 2008

În a patra zi de decembrie, studenții Programului Erasmus și-au întrunit eforturile pentru a forma un eveniment muzical cu totul aparte. Eticheta serii a fost „Erasmus”, aura ei se definea în jurul ideii de interculturalitate și a schimbului de experiență, iar atmosfera s-a creat într-o notă de intimitate și bunăvoință.

Pe scenă s-au aflat atât studenții din țări străine, precum **Belgia** - Tinfa Ip, **Italia** - Simona Gialluisi, Francesco Pinto, Eva Rosso, **Marea Britanie** - Hannah Monteiro și **Polonia** - Maria Klich, Jakub Klich, care au venit în România pentru un semestru de cursuri, cât și bursieri întorși din afară, de la Universități partenere în cadrul programului de învățământ - Ana Chifu, Ioana Firizan, Simona Sindreștean.

„În cei opt ani de când Universitatea noastră a obținut de la Comisia Europeană de două ori Carta Universitară Erasmus, un procent de 10% din studenții UNMB au beneficiat de stagii de studii în universități partenere”, menționează coordonatorul instituțional Erasmus, conf. univ. dr. Lucia Costinescu, în discursul succint din începutul concertului.

Este mulțumitor să aflăm că procesul de integrare în sistemul european de învățământ se dezvoltă și, în consecință, încurajează studenții să participe la schimbul de experiență interculturală. De asemenea, contactul cu lumea muzicală din afară poate fi privit ca stimulent al nivelului de entuziasm și performanță în rândul cursanților: „spre bucuria noastră, în ultimii ani, un număr din ce în ce mai mare de studenți din țări europene realizează mobilități de studii în UNMB”.

Concertul a cuprins piese pentru ansambluri camerale și mici apariții solistice, importante pentru că au determinat instrumentiștii să

interacționeze, să colaboreze pentru a pregăti un program muzical.

A fost un bun prilej pentru bursieri să se apropie mai mult și o ocazie pentru noi, cei din public, să îi cunoaștem mai bine ca exemple ale tradițiilor pedagogice din afară. Domeniul artistic, în general, favorizează o viață înclinată spre solitudine, din rațiuni ușor de înțeles, care țin de specificul pregătirilor de specialitate, și atunci este cu atât mai prețioasă o manifestare de acest gen, nemotivată de obligația instituțională.

„Studentii Erasmus în concert” a luat forma unei activități extrașcolare noi, necuprinsă în programul european, și cu un rol de coeziune.

Apreciem așadar efortul organizatorilor, al profesorilor care au susținut studenții Erasmus fie pe scenă, fie în clasele de studiu, și al studenților, pentru a pune pe picioare o seară muzicală.